

תשעה באב שזזל בשבת-היום שלא מסתדר למדינית

הקדמה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנ"ב- אם חל תשעה באב באחד בשבת, או שחל בשבת ונדחה לאחר השבת, אוכל בשר ושונה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שלחנו אפילו יד כסעודת שלמה בעת מלכותו. מיהו צריך להפסיק מבעוד יום.

מזלזלות הראשונים

<p>רא"ש [מסכת תענית פרק ד סימן לב]-... ירושלמי (הלי' ז) רבי בא בר כהן אמר קמיה דרבי יוסי בשם רבי אבהו (אמר): תשעה באב שחל להיות בשבת שני שבתות מותרין. כיון שנדחה התענית עד יום ראשון לא הוי שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. תוספתא (פ"ג דתענית) חל להיות ט"ב בשבת אוכל אדם כל צרכו ומעלה על שלחנו אפי' כסעודת שלמה בשעתו ואינו מונע מעצמו כלום. כלומר שאינו נמנע מרחיצה וסיכה ותשמיש המטה ואין צריך לנהוג דברים של צנעא... ומיהו לשון התוספתא משמע שאין נמנע וכן עמא דבר:</p>	<p>רא"ש [שם]-... ורבינו מאיר ז"ל כתב בהלכות אבלות שלו כתב ה"ר יצחק מוינ"א דתשעה באב שחל להיות בשבת, אע"פ שאנו דוחין אותו עד למחר, אותו היום אסור בתשמיש המטה. מידי: דהוי א"קובר מתו ברגל שאנו דוחין אבלות עד אחר הרגל", ואפלו הכי נוהג דברים שבצנעא ברגל. אם כן הכא נמי גבי שבת ז'- גבי תשעה באב הוא כרגל ואסור בתשמיש המטה.... עכ"ל מורי. הדבר יצא מפי מורי הקדוש, וכל עדת ישראל יעשו אותו, כדי הוא בית אלהינו לאבד עליו עונה אחת בשנה. אע"פ שיש לי להשיב דתשעה באב ואבלות חלוקים בכמה דברים.... ומיהו נכון להחמיר כדברי מורי אפי' הוא מקיל ואני מחמיר היה לנו לעשות כדבריו וכל שכן שהוא מחמיר ואני מקיל עכ"ל רבינו מאיר ז"ל. הגהות מיימוניות [הלכות תעניות פרק ה/הלכה ו/ה]-... ונהגו רבותינו לאסור לספר ולכבס כל אותו שבוע אע"פ שנדחה לאחר השבת רק בה' או בו' ע"כ:</p>
---	---

להלכה-2 דעות בשולחן ערוך

<p>שם- ויש מי שאומר שנהגו לאסור כל שבוע שלפניו, חוץ מיום ה' ויום ו'.</p>	<p>שולחן ערוך [אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנ"א/ד]- ואם חל תשעה באב ביום ראשון או בשבת ונדחה לאחר השבת, מותר בשתי השבתות, בין שקודם התענית בין שאחריה.</p>
---	--

הסבר # 1 - מתי ט' באב האביית?

<p>אבני נזר [חלק אורח חיים סימן תכ"ז]-... דבתשעה באב דאסור בחמשה עינינו. אם חל בשבת- למחרתו יהי אסור רק באכילה ושתי' כיון שבשבת אין מציאות לתענית, רק באכילה ושתי'... ואם כן הכא נמי כיון שיש לשבת מציאות תענית כגון ביום הכיפורים ותשעה באב יש לו תענית בחול... ואי יקשה דברים האסורים משום אבילות כגון לימוד, יהי מותר, כיון שלזה אין מציאות איסור בשבת! אך זה אינו- דהא יש מציאות אבילות לימוד בשבת באבילות חדשה דדברים שבצנעא נוהג באבילות לדברי הכל. ולימוד הא חשיב דברים שבצנעא.... ואי יקשה הרי אמרנו לעיל דגם לענין אבילות יש מציאות בשבת כיון שמשכחת באבילות חדשה דנוהג דברים שבצנעא</p>	<p>שו"ת הרשב"א [חלק א סימן תקנ"ב]-ומה ששאלת בטי' באב שחל להיות בשבת מהו בתשמיש המטה... נראה לי שאין נוהג בו שום אבלות. דהא אמרי' "מעלה על שולחנו כסעודת שלמה בשעתו".... דלגמרי עקרוה מתשיעי ואוקמוה. אבני נזר [שם]- אך לכאורה זה אינו. דהא לשבת זה שחל בו י"ז בתמוז או תשעה באב אין מציאות תענית. ולפי מה שכתבתי יתבאר דברי הירושלמי תענית פרק ד' הלכה ו' תשעה באב שחל בשבת שתי שבתות מותרות.... כיון דענין אבילות לא הוי מציאות בשבת ולא חל תשלומין לענין אבילות. ושפיר מותר לאחריו לספר ולכבס. דכיון דהאיסור סיפור וכיבוס הוא משום אבילות שהי' בטי"ב. ובתשעה באב זה לא הוי אבילות כיון שלא הוי לו מציאות בשבת ולא הוי לו לענין זה תשלומין:</p>
<p>יוט האבילות בשבת, יוט התענית ביום א'</p>	<p>ט' האב נדחה כולו ליום א' השנה</p>
<p>הרמ"א [שם]- ויש אוסרים תשמיש המטה, וכן נוהגין</p>	<p>שולחן ערוך [אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנ"ד סעיף יט]- אם חל תשעה באב בשבת, מותר בכולן אפילו בתשמיש המטה.</p>
<p>הרמ"א [שם]-... אם חל בשבת... לא יטייל ערב תשעה באב.</p>	

נפק"מ # 2 - כל דיני "ערב תשעה באב"

הרמ"א [או"ח תקנ"ג/ב]- נהגו שלא ללמוד **בערב תשעה באב** מחצות ואילך כ"א בדברים המותרים בתשעה באב... וכן לא יטייל ערב תשעה באב.

קשה על שיטה זו

שולחן ערוך [אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנט סעיף ט]-ט' באב שחל להיות בשבת ונדחה ליום ראשון, בעל ברית מתפלל מנחה בעוד היום גדול, ורוחץ, ואינו משלים תעניתו לפי שיום טוב שלו הוא.?

הסבר # 2- כל קיומי התענית והאכילות נדונו או שמא רק קיומי התענית?

הסבר # 3- האם שיבוע שיזל בו הוא זמן בפנ"ע או שמא "לפני ט' באב"

<p>מגן אברהם [שם א']- כ' רש"ל בתשוי סי' צ"ב שאין לרוחץ ביום עשירי ואין לספר ולכבס עד חצות (לבוש)</p>	<p>שולחן ערוך [אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנח/א]- בתשעה באב לעת ערב הציתו אש בהיכל ונשרף עד שקיעת החמה ביום עשירי, ומפני כך מנהג כשר שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בליל עשירי ויום עשירי. הגה: ויש מחמירין * (ג) עד [ב] חצות היום ולא יותר (הגהות מיימוני); אם חל תשעה באב בשבת ונדחה ליום א', ב [ג] מותר לאכול בשר ויין יום ב', (ד) אבל ג בלילה [ד] אסור (ה) מפני אכילות של יום (מהרי"ל).</p>
--	---